

Skarbo

Före sjösänkningen 1868 låg Skarbo säkerligen mycket vackert vid stranden (kanten) av sjön Hästefjorden. Skarbo kommer av *Skar* som betyder kant eller avsats, (troligen från isländskan) och *bo* som betyder boplatz. 1891 bodde här 70 personer på 9 gårdar, 1 torpställe och 3 backstugor. 1991 bor här 34 personer på 7 jordbruksfastigheter och 8 villafastigheter, dessutom finns flera ställen med sommarboende.

Nästan all gammal bebyggelse låg utefter gamla vägen Frändefors – Uddevalla, som till största delen följde skogskanten.

Skarbo nr. 1 *Verner Svenssons, Britzells.*

Sid. 547 Brukare Johannes Svensson.

Skarbo nr 2 *Ängen, Skarbo-Änga.*

Sid. 548 Brukare enk. Brita Maja Larsdotter.

Skarbo nr. 3 *Anders Persegården.*

Sid. 553 Arbetare Anders Persson.

Skarbo nr. 4 *Dahlbergs.*

Sid. 556 Förpant eg. August Agaton Dahlberg.

Skarbo nr. 5 *Maja-Stinas.*

Sid. 555 Inhyse enk. Annika Larsdotter.

Skarbo nr. 6 *Hjalmars, Yngves, Holgers.*

Sid. 552 Brukare Lars Andersson.

Skarbo nr. 7 *Berget, (Stålbergs).*

Sid. 551 Brukare Daniel Larsson.

Skarbo nr. 8 *Skarholms.*

Sid. 550 Brukare Erik Andersson Skarholm.

Skarbo nr. 9 *Gatan, (Gatera).*

Sid. 549 Brukare enk. Kerstin Jonsdotter.

År 1891 hade Skarbo förändrats, sjön fanns inte längre, istället hade här blivit bördig åkermark.

Ny landsväg hade anlagts från Grunsbo över den tidigare sjöbotten till Rösebo. Så småningom började det bli bebyggelse utefter den nya landsvägen. Efter som det var ett bra läge, växte där upp affär, slakteri och mejeri, och det byggdes småskola. På 1910- och 20-talet drevs en dansbana av Frändefors Ungdomsförening på Skarbo nr. 1. På grund av stora förändringar som skett under 1900-talet, är dessa sedan länge nedlagda.

Skarbo nr. 10 *Högdal, (Lundsholm, enligt karta).*

Sid. 554 Handlare Anders Johan Larsson.

Skarbo nr. 11 *Hagen, (Perssons).*

Sid. 551 Brukare Erik Johan Olsson.

Skarbo nr. 12 *Stenerud, (Strömbergs).*

Sid. 547 Brukare enk. Maja Svendsdotter.

Skarbo nr. 13 *Stenerud (enligt karta).*

Sid. 554 Backstug. enk. Brita Stina Eliasdotter.

Skarbo nr. 14 *Dahlbergs.*

Skarbo nr. 15 *Högbergs.*

Skarbo nr. 16 *Skolan.*

Skarbo nr. 17 *Högdal.*

Skarbo nr. 18

Skarbo nr. 19 *Rothe-Svens.*

Skarbo nr. 20 *Kôl, Ståhleklôl.*

Skarbo nr. 21 *Mejeriet, Mossen.*

Skarbo nr. 22 *Månserud.*

Skarbo nr. 23.

Skarbo nr. 1 *Verner Svenssons, Britzells.*

Johannes Svensson med hustru Lotta och barnen Robert, Rudolf, Johan. Stående Agda och Gottfrid

Ägare sedan 1877 **Johannes Svensson** f. 1852, g. 1886 med **Lotta Andersdotter** f. 1861 i Skarbo nr. 2. Johannes far **Sven Jonsson** f. 1817, dog 1899 och hans mor **Kristina Andersdotter** f. 1843, dog 1894. Johannes var i USA 1900–1903.

Barn: **Agda** f. 1886, reste till USA 1905. **Rudolf** f. 1889, reste till USA 1909, men kom tillbaka 1912, han dog 1919. **Gerda** f. 1891 gift med Erik Gran från Lövnäs, där de blev boende. **Robert** f. 1894, flyttade till Udde-

valla 1915. **Gottfrid** f. 1896, flyttade också till Uddevalla 1915. **Verner** f. 1899, g. 1942 med **Paulina Andersson** f. 1909 i Torsbo nr. 4, övertog senare gården. **Oskar** f. 1904 g. 1941 med Rut Johansson, flyttade till Uddevalla. **Helmer** f. 1906, tog efternamnet Månsby, han ville heta Månserud efter ett torp på gården, men det namnet var upptaget, så det blev Månsby istället. Flera av syskonen med barn har senare tagit namnet Månsby. Johannes dog 1939 och Lotta två år senare 1941.

Johannes Svensson med häst framför den gamla ladugården med halmtak.

År 1936 köpte bröderna Verner och Oskar gården av föräldrarna. De inköpte också ett tröskverk och med omgjord bilmotor som drivkälla, körde Verner omkring i bygden varje höst och tröskade åt lantbrukarna.

Rudolf Svensson med cykel, lägg märke till karbidlyktan.

Dukat i det gröna, Agda, Rudolf och Gerda Svensson, damen i mitten okänd. Foto från 1904.

I sin ungdom spelade Verner fiol ofta tillsammans med Viktor Jansson i Skarbo, John Johansson i Binäs och Valdemar Hansson i Grunsbo.

I skogslunden på höger sida av framfartsvägen, drev Frändefors Ungdomsförening en dansbana 1916 till 1928. Oskar var målare och efter giftermål flyttade han till Uddevalla 1943.

Verner och Paulina köpte gården. Barn: **Tore** f. 1943, g. 1967 med Elsa Eklund f. 1942 i Röstorp. **Ingemar** f. 1946.

Bostadshuset renoverades 1958–59. Gården såldes 1965, och familjen flyttade till Botered i Vänersborg. De tog efternamnet **Månsby**.

Ny ägare blev **Thure Britzell** f. 1917, g. 1959 med **Margareta Persson** f. 1922. Barn **Lena** f. 1964.

Efter ladugårdsbrand 1967, uppfördes istället för denna ett stort hönsbarn närmare landsvägen och gården utarrenderades till Lennart Johansson Grunsbo.

Bostadshus med tomt avstyckades 1975 och hönsbarn med övrig mark såldes till Lennart Johansson. Thure fick arbete på Toppfrys i Brålanda. Fastigheten såldes 1976 och familjen Britzell flyttade till Gömman. Från gården avstyckades 2 tomter 1977, Skarbo nr. 22 och 23.

Verner Svensson med fru Paulina och söner Ingemar och Tore framför huset.

Verner Svensson med fiol och Viktor Jansson med dragspel.

Ny ägare blev **Göran Andersson** f. 1940, g. 1960 med **Laila Lindström** f. 1939. Barn: **Conny** f. 1960, **Michael** f. 1963, **Tina** f. 1970.

Familjen flyttade till Vänersborg 1984 och fastigheten köptes av **Peter Åhlander** f. 1957, g. 1983 med **Mari-**

anne Tropp f. 1958. Barn **Anders** f. 1981, **Emma** f. 1984, **Markus** f. 1989. Peter jobbar som verkstadsarbetare i Trollhättan och Marianne jobbar inom hemtjänsten. Fastighetsbeteckningen är Grunsbo 1:30.

Skarbo nr. 2 Ängen, Skarbo-Änga.

Här bodde 1891 änkan **Brita-Maja Larsdotter** f. 1832, tidigare gift med **Anders Magnus Svensson** som avlidit 1890. Barn: **Johan** f. 1855, g. 1884 med **Berta Svendsdotter** f. 1862 i Binäs nr. 16, övertog senare gården. **Christina** f. 1859, reste till USA 1889, hennes dotter **Elisabeth** f. 1881, som kom efter till USA 1896. **Lotta** f. 1861, g. 1886 med Johannes Svensson f. 1852 i Skarbo nr. 1, där gården övertog. **Lars Magnus** f. 1864, reste till USA 1889, men kom tillbaka 1898 och började med handelsbod i Skarbo nr. 21. **Kajsa** f. 1870, flyttade 1897 till Vassända. **Anna** f. 1873, reste till USA 1893. **Karl** f. 1876, flyttade till Göteborg 1897. Flera barn hade tidigare flyttat hemifrån. Brita-Maja dog 1908.

Johan och Berta övertog gården 1898. Barn: **Rudolf** f. 1885, dog 1936. **Tilda** f. 1889, for till USA 1907, gifte sig där 1909 med Albin Andersson från Tjärtakan nr. 14, barn Ethel f. 1910. De kom tillbaka från USA 1921 och köpte då gården Lockered utanför Vänersborg. **Ester** f. 1893, g. 1924 med Anders Gustav Andersson f. 1887 i Björnerud, där gården övertog. **Artur** f. 1897, blev senare gårdens ägare.

Berta Svendsdotter och Johan Andersson med sönerna Artur och Rudolf.

Nybyggda ladugården på Skarboänga. Foto taget 1912.

Omkring 1900 byggdes nytt bostadshus närmare landsvägen och ny ladugård uppfördes 1912 längre bort från bostadshuset.

Artur Johansson i unga år.

Drängen Erik Eriksson med sin ballongcykel.

Av räkenskapsbok från 1913, som förts av Rudolf, framgår att åkerarealen var 15 har och att det såddes 200 kg höstvet, 180 kg råg, 620 kg havre, 140 kg baljväxter, 5 kg rotfruktsfrö och 6 hl potatis. Av detta har skördats 2. 350 kg höstvet, 2. 400 kg råg, 6. 400 kg havre, 320 kg baljväxter, 32 hl potatis, 325 hl rotfrukter och 75 lass hö á 300 kg. Johan dog 1935 och Berta dog 1942.

Artur var i unga år med i Frändefors Ungdomsförening där han var bibliotekarie. Efter Rudolfs död 1936 övertog han gården som sköttes med hjälp av en dräng, **Erik Eriksson** f. 1904.

Karin Johansson anställdes som hushållerska 1942. På gården fanns då 2 hästar, 9 kor, några grisar och höns. Karin gifte sig 1948 med Artur Wilhelmsson och flyttade till Binäs nr. 34.

Anna Eriksson från Trombäljen nr. 36, anställdes då som hushållerska. Annas pappa Adolf Eriksson bodde med här i lillstugan. Han dog 1958.

Artur dog 1963 efter att ha blivit stängad av en tjur. Drängen Erik som varit här sedan 1936 kom efter Arturs död till Ringhem i Frändefors och Anna flyttade till Vänersborg.

Ny ägare 1964 **Sven-Åke Johansson** f. 1920, g. 1943 med **Viola Andersson** f. 1922. Barn: **Kurt** f. 1943, **Rune** f. 1951, **Dennis** f. 1956, bor nu i Rotenäs nr. 3.

Bostadshuset brann ner 1967 och familjen flyttade.

Gården köptes 1969 av Arnold Johansson, Grundsvik. Lillstugan och övriga byggnader med tomtmark avstyckades från gården och övertogs 1986 av hans son **Per-Arne Johansson** f. 1967. Lillstugan renoverades och han bodde här tillsammans med sambo några år.

Ägare efter honom blev **Conny Samuelsson** f. 1961, delägare i Trestads Automobildelar, Flicksäter. Här bor också **Marika Karlström** f. 1968, barn **Ricky** f. 1989. Från gården har ytterligare en tomt avstyckats, se Skarbo nr. 15. Ägare till åkermarken 1991 är Lennart Johansson Grunsbo.

Skarbo nr. 3 *Anders Persegården.*

Här bodde 1891, **Anders Persson** f. 1836 med hustru **Margareta Hansdotter** f. 1819. De hade haft flera barn som tidigare flyttat hemifrån. Enligt uppgift flyttade Anders och Margareta till något annat ställe i Skarbo, där de byggde en stuga, kanske det kunde vara Skarbo nr. 20. Anders dog 1912 och Margareta 1913.

På platsen som är gammal igenväxt ängsmark fanns 1991, en tydlig husgrund, trolig ladugårdsgrund och rester efter jordkällare. En stor ek finns på tomten samt krusbärs- och rosenbuskar, apel, oxel, brakved, gullvivor, påsk- och pingstliljor. Marken ägs av Hans Skarholm Skarbo.

Skarbo nr. 4 *Dahlbergs.*

Ägare till torpet 1891 var **August Dahlberg** f. 1859, g. 1886 med **Lotta Magnusdotter** f. 1864 i Brålanda. Lottas mor **Anna Stina Andersdotter** f. 1833 bodde med familjen, hon dog 1903.

August var skomakare och hustrun Lotta fick 1886 attest för idkande av handel. Troligen hade det varit handelsbod här tidigare.

Barn: **Axel** f. 1889, g. 1926 med Beda Larsson f. 1900 i Anolfsbäcken, övertog affär i Hakerud. **Carl** f. 1892, blev byggmästare och flyttade till Göteborg 1930. **Selma** f. 1894, **Birger** f. 1896, g. 1933 med Hilma Johansson f. 1895 i Grunsbo, där gården övertogs. **Artur** f. 1898.

Torpet som var högt beläget, låg säkert mycket vackert med utsikt över sjön Hästefjorden, som före sjösänkningen 1868 var ganska nära. Platsen låg också nära gamla vägen Frändefors – Uddevalla.

Enligt uppgift har det gamla huset flyttats till Hakerud av sonen Axel, som drev affär där.

August dog 1943 och Lotta dog 1954.

År 1920 köptes sjösänkingsmark nere vid den nya landsvägen Frändefors – Uddevalla, som blev färdig 1891. Där byggdes ladugård och bostadshus och familjen flyttade dit (Skarbo nr. 14).

På den här platsen finns 1991 rester efter husgrund och tydlig ladugårdsgrund där det varit plats för åtta kor. Ladugården hade troligen byggts om efter det att sjösänkingsmark inköpts, tidigare var det ju ett litet torpställe. Här finns också en stenköllare, uppförd 1910, året då finns inhuset i stenen över dörröppningen. På tomten som är delvis igenväxt växer syren, hallon- och krusbärsbuskar, påsk- och pingstliljor, gullvivor samt gamla aplar. Marken ägs av Lennart Johansson Grunsbo.

Skarbo nr. 5 *Maja-Stinas.*

I backstugan bodde 1891, änkan **Annika Larsdotter** f. 1812 i Färgelanda, med dottern **Maja Stina Olsdotter** f. 1841. Annika dog 1895. Maja Stina kom till ålderdomshemmet i Ekenäs 1915.

När Karin Wilhelmsson var hushållerska hos Artur Johansson i Skarbo nr. 2, hörde hon talas om ett litet åkerstycke som kallades för Maja-Stinelyckan. Runt den delvis igenväxta platsen finns 1991, troliga rester efter husgrund och där växer en apel, syren, krusbärsbuskar, hagtorn, gullvivor, renfana, smultron m.m. Marken ägs av Lennart Johansson Grunsbo.

Skarbo nr. 6 *Hjalmars, Yngves, Holgers.*

Ägare sedan 1877 **Lars Andersson** f. 1840, g. 1871 med **Katrina Larsdotter** f. 1848 i Årberg. Barn: **Albert** f. 1871, g. 1894 med Hilda Andersdotter f. 1877 i Svenningstakan, flyttade till Blekslätten. **Carl Hilmer** f. 1872 reste till USA 1891, men kom åter till Sverige 1893, gift med Hulda Eriksdotter, f. 1870 i Ödeborg, övertog senare C. H. Larssons Diversehandel i Västra Bodane. **Hjalmar** f. 1880, reste till USA 1900 men återkom 1911 och hade där gift sig tidigare samma år med **Augusta Olsdotter** f. 1878 i Ekenäs.

Föräldrarna Lars och Katarina flyttade 1917 till Stenshult.

Hjalmar och Augusta övertog gården 1914. Barn **Edit** f. 1913, g. 1936 med Bror Tengström från Väne-Ryr och flyttade hemifrån.

Jordbruket sköttes med hjälp av anställda drängar, som det vid den tiden var lätt att få tag på. En av dessa var **Karl Oskar Lundström** som 1942 kom från Bohuslän, han flyttade till Tjærtakan nr. 14 och köpte senare Kopperud nr. 9.

En gång när det tröskades på logen hos Hjalmar, var det två personer som skulle ta emot halmen i ladan och trampa så den fick plats. Det blev trångt om utrymmet och jobbigt så de slog ut några brädor i väggen på baksidan av ladan och skickade ut halmen där. När det var färdigtröskat på kvällen tyckte Hjalmar de varit duktiga som fått plats med all halmen, så de fick extra betalt. Men han blev inte så glad när han någon dag senare upptäckte det fräcka tilltaget.

Arne Birgersson från Rotenäs har berättat att när han gick i Rösebo skola, var skolklassen hos Hjalmar och hjälpte till med skogsplantering.

Gården utarrenderades 1939 till **Gösta Andersson** med hustru **Anna** som haft affär i Skarbo nr. 21, men efter ett år flyttade de till Nolibyn.

Yngve Johansson f. 1913 i Torp, Orust, g. 1940 med **Dagmar Eklund** f. 1919 i Färgelanda, var arrendator några år innan de köpte gården 1946. Dagmar var syster till Jonas Eklund på Öna nr. 6.

Friluftsmöte hos Hjalmar Larsson 1922.

Hjalmar och Augusta bodde i bostadshuset och arrendator med familj bodde i lillstugan.

På äldre dagar gick Hjalmar alltid klädd i skinnmössa, halsduk och lång ytterrock både sommar och vinter.

Augusta dog 1962. En kväll några månader senare skulle Hjalmar besöka en granne, men i mörkret kom han vid sidan av vägen och drucknade i en gammal öppen källa.

Yngve och Dagmar hade fyra barn: **Bo** f. 1942, **Ove** f. 1943, **Birgitta** f. 1952, **Leif** f. 1955. Familjen ägde gården i nästan tjugo år innan de sålde den 1965 och flyttade till Vänersborg.

Ny ägare blev **Holger Andersson** f. 1932, g. 1965 med **Vendela Olsson** f. 1932. De kom från Nättjebacka. Holger sköter lantbruket och Vendela förvärvsarbetar i Uddevalla.

Skarbo nr. 7 Berget, (Stålbergs).

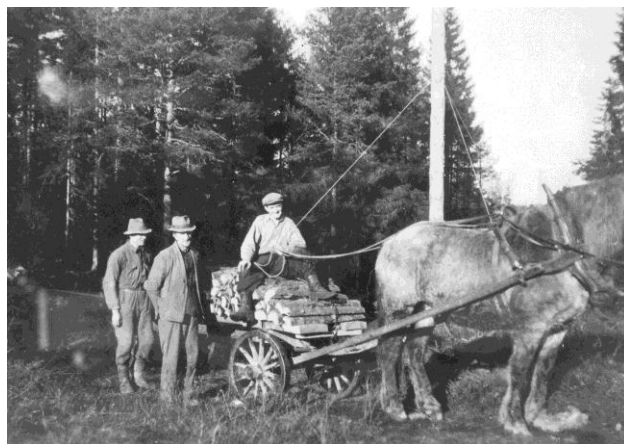
Ägare sedan 1869 **Daniel Larsson** f. 1825, g. 1857 med **Helena Abrahamsdotter** f. 1834. Barn: **Anders** f. 1865, flyttade till Uddevalla 1892. **Erik** f. 1872, reste till USA 1892. **Anna** f. 1878, reste till USA 1898. Flera barn hade tidigare rest dit. Ett av barnen **Alfred Svedenhjelm** f. 1867, g. 1892 med Karolina Bengtsdotter f. 1872 i Halland, kom med sina barn, **Artur** f. 1893 och **Karl** f. 1895, till Sverige 1896. Båda barnen var döpta av Evangelisk luthersk pastor. Alfred och Karolina med barnen reste tillbaka till USA 1898 och föräldrarna blev ensamma kvar. Enligt uppgift flyttade Daniel och Helena till anhöriga i Uddevalla.

Gården såldes 1901 till **Albin Johansson(Stålberg)**, f. 1874 i Färgelanda, g. 1901 med **Emelie Nilsdotter** f. 1883 i Tjærtakan nr. 4. Barn: **Oskar** f. 1902, g. 1925 med Hanna Eriksson f. 1895 i Tjærtakan nr. 14, köpte gården Ristorget i Frändefors. **Gustaf** f. 1905, reste till USA 1923. **Hilma** f. 1908, gift med Anders Andersson, flyttade till Trollhättan. **Elisabet (Lisa)** f. 1912, g. 1935 med Roland Andersson f. 1905 i Laxfisket nr. 1, flyttade till Ör. **Karl** f. 1916, g. 1950 med **Dagmar Anders**

son f. 1924 i Ör, ägde gården. **Elin (Ella)** f. 1922, g. 1944 med Joel Olsson f. 1913 i Sanne, köpte gård i Grunsbo där Joel varit dräng.

Albins mor **Ingeborg Jonasdatter** kom hit 1901, hon dog 1931, 96 år gammal. Emelies föräldrar **Nils** och **Katarina** som bott i Tjærtakan nr. 4, flyttade hit 1907. De dog 1914 respektive 1916, 84 och 75 år gamla.

Bostadshuset var byggt 1865 och ladugården uppförd 1919. Albin Stålberg dog 1957.

Karl Stålberg med ett vedlass, vid sidan Erik Eriksson och Artur Johansson på Skarboänga.

Sonen **Karl** hade övertagit gården 1941, han och **Dagmar** fick en dotter **Vanja** f. 1950. Karl var på 1940 och 50-talet en duktig jordgubbs- och potatisodlare. För att transportera dessa produkter till Vänersborgs torg, köpte han en gammal ambulansbil. Några skojade med honom och undrade om potatisen var dålig eftersom den kördes i ambulans. Här fanns också häst, några kor, grisar och höns.

Dagmar med dottern Vanja flyttade från Skarbo 1961, men Karl bodde kvar tillsammans med sin gamla mor Emelie. Karl dog 1974 och hans mor Emelie dog 1981, 98 år gammal.

Dottern **Vanja** g. 1973 med **Rolf Sylvé**n f. 1940, barn **Conny** f. 1971 och **Jimmy** f. 1974, kom tillbaka efter Karls död och bodde här något år, innan gården såldes 1979.

Ny ägare blev Arnold Johansson, Grundsvik. Hus med tomtmark avstyckades (Grundsvik 2:3) och ägare blev **Rolf Björklund** f. 1944, g. 1968 med **Gunda Svensson** f. 1945. Barn: **Pierre** f. 1968, **Johanna** f. 1971. Ägare till åkermark och skog 1991 är Lennart Johansson Grunsbo.

Skarbo nr. 8 Skarholms.

Ägare sedan 1882 **Erik Andersson Skarholm** f. 1847, g. 1869 med **Anna Lisa Larsdotter** f. 1843 i Flicksäter. Barn: **Alma** f. 1873, g. 1903 med Karl Andersson, flyttade till Högen. **Hilda** f. 1875, blev kvar på gården. **Axel** f. 1878, reste till USA 1896, där han gifte sig, men hustrun dog 1918 och han kom tillbaka till Sverige 1922 med tre barn och köpte gård i Stenshult. **Anders** f. 1881, g. 1915 med **Ellen Svensson** f. 1895, hon kom från Vik. Erik dog 1913 och barnen Anders och Hilda övertog då gården. Det byggdes nytt bostadshus.

Dukat för fest i det gröna hos Skarholms. Lägg märke till de fina gungstolarna.

Anders och Ellen Skarholm klara för cykeltur.

Johannes Olsson med hustru **Lovisa** kom hit som statare 1914, de kom från Öna nr. 2 och stannade här ett år. De flyttade till Grunsbo och senare 1917 till Tjærtakan nr. 4.

Anders och Ellen fick en dotter **Elsa** f. 1917. Anders mor Anna Lisa dog 1929.

Anders var tekniskt intresserad och tillverkade bl.a. en vindsnurra som via en generator levererade elektrisk ström för belysning och för att driva motor till mjölkmaskin, vattenpump m. m. På gården fanns 13-14 kor och tre hästar. De hade drängar till hjälp för gårdens skötsel, en av dessa var Sven Bodin f. 1909 i Värmland, som varit många år i Kanada. Han var där

1940-42 och har skrivit berömmade ord om Skarholm i sin bok "Så blev mitt liv".

Ellen Skarholm matar hönsen.

Anders Skarholm med fiol och Karl Olsson Tjærtakan.

Dottern **Elsa** gifte sig 1942 med **Karl Erik Winnberg**, och flyttade till Trollhättan. Barn: **Hans Erik** f. 1943, **Bengt Olof** f. 1946.

Hilda som bodde i det mindre huset, dog 1954.

Åren 1955-60 var gården utarrenderad till **Albert Johansson** f. 1923 med hustru **Aina** f. 1929, de hade fyra barn och bodde i det mindre bostadshuset. Under åren 1960-64, var grannen Anders och Barbro Larsson från Skarbo nr. 9, arrendator.

Anders och Ellen Skarholm flyttade till Uddevalla 1967, ägare blev då Elsa och hennes barn, Hans Erik och Bengt Olof Skarholm.

Arnold Johansson, Grundsvik var sedan arrendator några år innan Lennart Johansson Grunsbo övertog arrendet.

Elsa är sedan 1954 omgift med **Ingvar Nittälv** f. 1916 i Ljusnarsberg. De bor i stationshuset i Frändefors, men vistas sommartid i Skarbo.

Elsa Nittälv har en byrå där det i botten på en låda står skrivet följande: "16 okt. 1896, står på resande fot skrivet av Axel Skarholm, som hämtade byrån i Tjærtakan, auktion efter Olof Olsson(Lill-Ola)". Olof Olsson var bror till Elsas farfars mor.

Skarbo nr. 9 Gatan, (Gatera).

Ägare 1891, **Lars Petter Larsson** f. 1847 och hans syster **Katarina Larsson** f. 1841. Gårdarna Skarbo nr. 9 och Skarbo nr. 10 var tidigare en gård. Efter köp från syskon blev Lars Petter och Katarina ägare till Skarbo nr. 9 och en broder **Anders Larsson** ägare till Skarbo nr. 10. En svägerska till Lars Petter änkan **Edla Maria Jonsson Skarin** f. 1845 med sonen **Lars Johan** f. 1885, bodde troligen också här, men flyttade 1892 till Brålanda. Modern **Kerstin Jonsdotter** f. 1811 dog 1898.

Lars Petter Larsson bodde i Stockholm och drev där målerifirma. När han dog 1933 fanns ett testamente där han skrivit följande: *"I åminnelse av min kära hembygd Skarbo i Frändefors församling, utbetalas 15.000 kr till en fond "Mathilda och L. P. Larssons fond", att förvaltas av församlingens kyrkoråd. Den årliga avkastningen skall användas till kläder åt fattiga skol- och konfirmationsbarn."*

Katarina var mor till **Lars J. Eriksson (Larsson)** f. 1881. Lars for till USA 1901, där han först arbetade i gruvor och sedan vid Pullmanfabrikerna i Chicago, där det tillverkades lok och järnvägsbagnar. Han besökte hemlandet 1907, men efter ytterligare 7 år i USA, kom han tillbaka 1914 och gifte sig då med **Ellen Johansdotter** f. 1894 i Tjartakan nr. 13. Barn: **Inga** f. 1916, g. 1939 med Åke Larsson från Kalserud, flyttade till Uddevalla. **Edit** f. 1918, dog 1933. **Elsa** f. 1920 g. 1939 med Karl Wecklauf, flyttade till Vänersborg. **Elin** f. 1920, g. 1948 med Hugo Alexandersson, flyttade till Uddevalla. **Anders** f. 1924, g. 1951 med **Barbro Henning** f. 1930 i Siviken, övertog senare gården. **Maj** f. 1927, g. 1943 med Oskar Andersson, bor i Uddevalla. **Lilly** f. 1930, g. 1959 med Arne Olofsson, bor i Tösse. **Anna-Lisa** f. 1932, dog 1942.

Gården köptes 1917. Då byggdes ny ladugård och det bröts upp ny mark till åker, där det förut varit stenig skogsmark. Lars mor Katarina dog 1918.

Taxeringsvärdet på gården 1928 var 4.100 kr. Nytt bostadshus uppfördes 1932.

Omkring 1909 hade byggts en mindre stuga på gården av Sven Larsson Roth (Skarbo nr. 19). Tomtmarken avstyckades 1952 och efter reparation av stugan, flyttade Lars och Ellen dit.

Lars Eriksson läser tidning.

Anders och **Barbro** övertog gården 1951. Barn: **Kerstin** f. 1952, **Benny** f. 1956, **Birgitta** f. 1963.

Familjen hade kor, grisar och höns, men sålde korna i början av 1960-talet. Därefter drevs jordbruket kreaturslöst tillsammans med arrenderade granngårdar tills 1964, då de sålde gården och flyttade till Vänersborg.

Ny ägare 1964 blev **Bertil Nyman** f. 1904, g. 1935 med **Linnéa Karlsson** f. 1917. Dottern **Margareta** f. 1954,

flyttade till Färgelanda, senare gift med Erling Karlsson.

Husen på Gatan i Skarbo, i bakgrunden före detta Rothe-Svens stuga.

Familjen kom från Sundsholm nr. 1 som de sålt till sonen Karl-Erik. Från gården avstyckades 1975 en tomt till dottern Lisbeth Helgesson, (Skarbo nr. 18). Bertil dog 1978.

Linnéa sålde gården 1979 och flyttade till V. Bodane, där hon köpte en villa vid Bodanesjön.

Ny ägare blev **Denny Mattsson** f. 1949.

Skarbo nr. 10 Högdal, (Lundsholm, enligt karta).

Bostadshus byggdes troligen 1890 av handlare **Anders Johan Larsson** f. 1853, g. 1889 med **Justina Eriksdotter** f. 1863 i Ödeborg. Barn: **Erik** f. 1891, **Anna** f. 1894. Här drev de handelsbod men flyttade efter några år till Skarbo nr. 17. En syster till Anders Johan, **Lotta** f. 1860, bodde också här men flyttade 1894 till Brålanda.

Sittande vid luftvärnskanonen Algot Andersson Högdal och Verner Mattsson Frändefors, vid Trollhättans kraftstation under andra världskriget.

Anders Larsson f. 1844 i Skarbo nr. 9, g. 1899 med **Fredrika Eriksdotter** f. 1866 i Ödeborg, flyttade då hit. Fredrika och Justina var syskon. Gården hade tidigare tillhört Skarbo nr. 9. Det byggdes ladugård 1898. Barn: **Algot** f. 1900, g. 1944 med **Nanna Larsson** f. 1909 i Västra Bodane. Hon var dotter till Carl Hilmer f. 1872 i Skarbo nr. 6. **Fingal** f. 1902 förblev ogift. Anders dog 1911 och Fredrika dog 1941.

Algot och Fingal övertog gården och brukade den tillsammans. **Algot** och **Nanna** fick två barn, **Karl-Anders** f. 1944, bor i Sydamerika. **Lars-Erik** f. 1947,

gift med Astrid Hellberg f. 1937. Lars-Erik och Astrid bor och driver C. H. Larssons Diversehandel i Västra Bodane. Astrids mor var född i Skarbo nr. 11 Nanna var under många år aktiv i CKF (Centerns Kvinnoförbund). Hon dog 1969. Fingal dog 1985 och Algot som vistades de sista åren på Ringhem i Frändefors, dog 1989.

Ägare 1991 är Karl Anders och Lars Erik och marken är utarrenderad till Karl Erik Nyman Sundsholm.

Skarbo nr. 11 Hagen, (Perssons).

Ägare 1891 var **Erik Olsson** f. 1859 i Binäs nr. 27, g. 1884 med **Anna Johansdotter** f. 1848, som med familj flyttade till Tjärtakan nr. 15 i början av året.

Gården köptes då av **Johannes Eriksson** f. 1835, som sålde Tjärtakan nr. 19 och flyttade hit tillsammans med sin broder **Lars Eriksson** f. 1839. Lars gifte sig 1892 med **Johanna Karlsdotter** f. 1860, från Tjärtakan nr. 18. Barn: **Hilma** f. 1892, dog 1897. **Anna** f. 1895, g. 1928 med **Erik Persson** f. 1883 i Vingåker. **Johan** f. 1899.

Anna och Erik Persson har skördat ryg som hängs på stör för torkning.

Med från Tjärtakan kom också Lars och Johannes syster, **Lisa Eriksdotter** f. 1850, med dottern **Amanda** f. 1879. Lisa gifte sig 1893 med Erik Jakobsson och flyttade till Björnerud, barn **Estrid** f. 1893, senare gift med Verner Eriksson i Binäs nr. 4.

Kanske byggdes då den stuga som ligger nedanför berget, som kallades "Köl" (Skarbo nr. 20).

Johannes dog 1904 och brodern Lars med hustru Johanna övertog gården. Deras barn Anna och Johan blev ägare 1918. Lars dog 1919 och Johanna dog 1933. Anna och Erik köpte gården 1940. De drev det lilla jordbruket med kor och några andra husdjur. Barn **Rut** f. 1914, flyttade till Stockholm. **Iris** f. 1922, g. 1940 med Hugo Andersson flyttade till Nödinge.

Brodern Johan flyttade till stugan nedanför berget (Skarbo nr. 29).

På äldre dagar flyttade Erik till Ringhem och Anna till lägenhet i Frändefors tätort. Efter några år dog båda två 1969.

Ny ägare 1974 blev dottern Rut, men som 1981 överlät fastigheten på sina döttrar, **Astrid Hellberg** f. 1937 och **Britt-Marie Jaktmark** f. 1945.

Bostadshuset används av Rut Magnusson som sommarbostad. Ladugården har någon snövinster på 1980-talet rasat samman.

Erik Persson bär vatten i hinkar med ett ok över axeln.

Skarbo nr. 12 Stenerud, (Strömbergs).

Ägare 1891 var änkan **Maria Svensdotter** f. 1820 och dottern **Katarina** f. 1863, enligt arvsskifte efter maken Olof Olsson som dog 1890. De flyttade till Åmål 1906.

Gården köptes 1892 av folkskolläraren **Anders Johan Pettersson** f. 1829 i Linköping, g. 1864 med **Anna Jansdotter** f. 1843 i Fernebo. De kom från Rösebo skola, där Anders Johan varit lärare. Barn: **Gustaf** f. 1873, reste till USA 1892. **Karl** f. 1875, var målare och flyttade 1899 till Vassända. **Anna** f. 1880, flyttade 1900 även hon till Vassända. **Gerda** f. 1886.

Anders Johan dog 1913 och hustrun Anna med dottern Gerda reste då till USA.

Gården köptes av **Axel Möller** f. 1880, g. 1913 med **Ellen Bryngelsdotter** f. 1892 på Sundsholm nr. 1. Axel som tidigare bott i Kopperud nr. 10, reste 1900 till USA men kom tillbaka 1911. De kom från Knalten vid Sundsholm där de bott något år. Barn: **Rut** f. 1912, **Ingrid** f. 1913, **Eleonora (Ellen)** f. 1918.

Gården Stenerud på 1920-talet

Axel och Ellen Möller med dottern Ruth.

Ny ladugård byggdes 1920, lillstuga 1921 och nytt bostadshus 1922. I ett annat mindre uthus hade murats in en stor gryta med eldstad under, för uppvärmning av vatten, vid sidan om denna fanns ett badkar i trä som var från Gustafsbergs badanläggning i Uddevalla. Denna byggnad låg nära en vattenkälla och var nog den tidens bad- och tvättrum.

Bad- och bykkr från 1920-talet. Foto taget 1991.

Axel blev sjuk och dog 1929, övriga familjen flyttade då till Fristad. Dottern Ingrid har senare varit hemvårdarinna i Frändefors och ägde 1991 fastighet med sommarstuga i Binäs nr. 33.

Ny ägare 1929 blev **Gunnar Strömberg** f. 1896 i Trombäljen nr. 1, g. 1928 med **Edit Andersson** f. 1898 i Torsbo nr. 6. Barn: **Börje** f. 1931, g. 1957 med Siv Langhorn f. 1933, flyttade till Göteborg 1954. **Berit** f. 1936, flyttade till Göteborg 1957, gift med Lars Gunnarsson.

Gunnar Strömberg i uniform.

Gunnar som varit i USA flera år, berättar i brev till svåger i USA 1930, att det är dåliga tider för jordbruket här i Sverige. Familjen började då med rävfarm. Karl på Kulten (Trombäljen nr. 17) och Artur Wilhelmsson från Tjärtakan nr. 19, byggde rävgården. Detta projekt avvecklades dock senare. Ett stort avloppsdike grävdes med hjälp av statliga medel, det var fyra meter brett i dagen. Karl och Artur åtog sig att bygga en bro över diket på utfartsvägen, för 125 kr. Gunnar berättade också i brevet att han krockat med en annan bil i Rösebo vägska. Framaxeln på Forden blev krokig och ena framskärmen blev bucklig. Polisen tyckte vi skulle stämma dom som kört på, men vi ville inte bråka. Valdemar i Grunsbo reparerade bilen, det tog 7 tim. och kostade 8 kr.

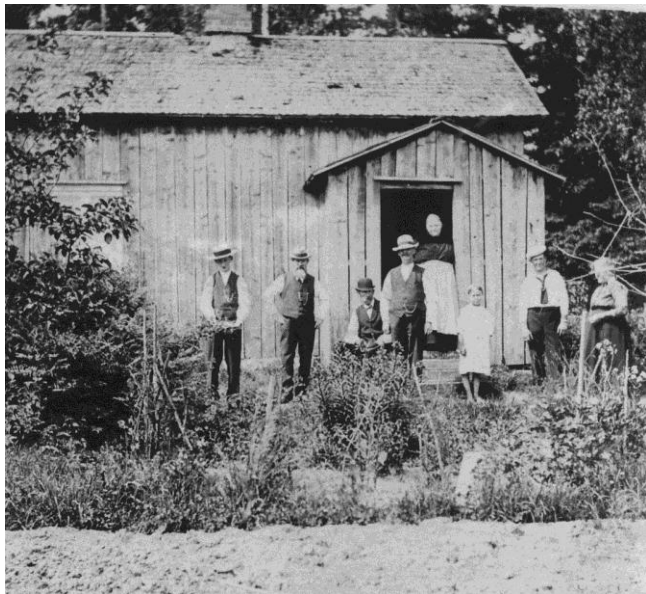
Hälften av granngården Lusse (Öna nr. 4) tillköptes 1942. Gunnar Strömberg var en duktig lantbrukare och odlade mycket potatis under 1940- och 50-talet. På gården fanns kor och hästar och ett höns hus med många höns. Från Hushållningssällskapet tilldelades han och Edit diplom för välskött jordbruk.

Gunnars moster **Anna Andersson** kom till Stenerud 1942, där hon bodde i lillstugan. Anna hade tidigare ägt gården Kopperud nr. 5. Hon dog 1960 på Dalborgens vårdhem.

Familjen Strömberg var medlemmar i Rösebo Missionsförsamling där Gunnar var en av de drivande krafterna, se Rösebo nr. 10. Gunnar dog 1968. Edit bodde kvar på gården till 1986 då hon flyttade till Ringhem. Barnen Börje och Berit är ägare sedan 1981 och jordbruksmarken är delvis utarrenderad.

Skarbo nr. 13 Stenerud (enligt karta).

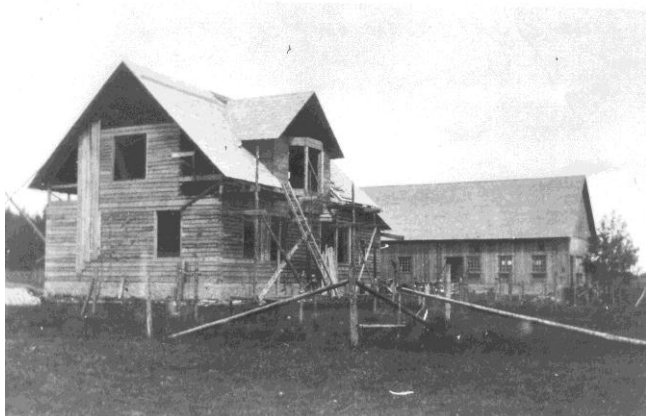
I backstugan bodde 1891, **Brita Stina Eliasdotter** f. 1831, hon var änka efter f. d. soldaten **Lars Svensson Roth** f. 1810. Barn: **August** f. 1861, reste till Norge 1889. **Sven** f. 1863, g. 1889 med **Tilda Gustafsdotter** f. 1854, de flyttade 1892 till Öna nr. 2. **Otto** f. 1868, dog 1906. **Sara** f. 1871, reste till Norge 1904.

Backstugan på Stenerud, Sven sitter på trappan.

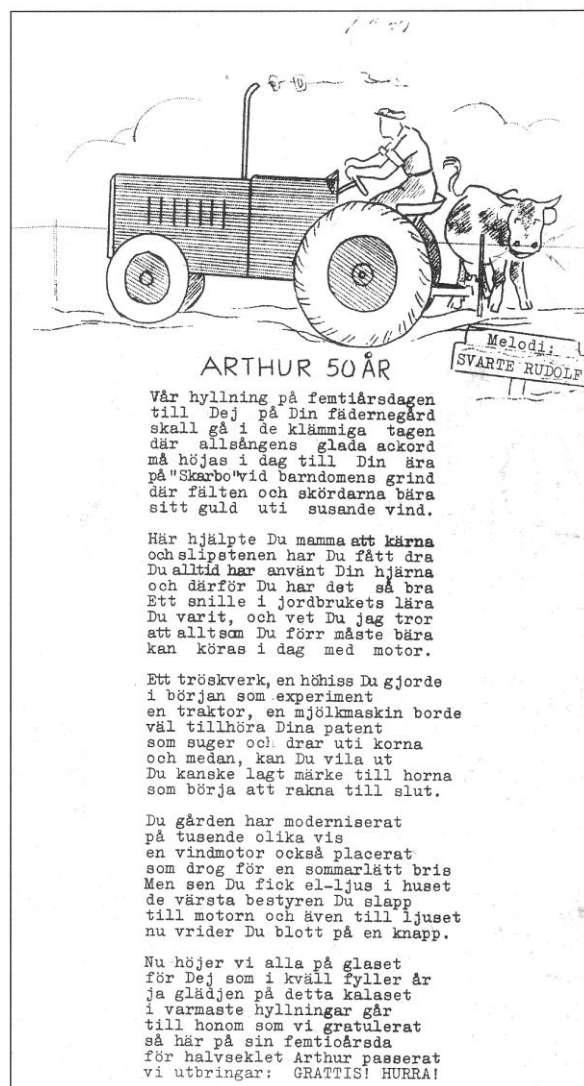
Brita Stina dog 1911. Det är okänt när huset revs, men 1991 finns här tydlig husgrund och rester av murstock och här växer aplar, lönn, syrener, körsbär, krusbär, ormbunkar och smultron. Hos Erik Eriksson i Rösebo finns ett träben som troligen tillhört Lars Svensson Roth.

Skarbo nr. 14 Dahlbergs.

Bostadshuset under uppbyggnad 1924.

Gården har kommit till efter sjön Hästefjordens sänkning och marken köptes av familjen Dahlberg, som kom från Skarbo nr. 4. Ladugård byggdes 1923 och året därpå uppfördes bostadshus. Syskonen **Selma** och **Artur Dahlberg** blev ägare 1936 och brukade gården tillsammans. På 1940-talet hade de hästar, 10-12 nötkreatur några svin och höns. Artur var tekniskt intresserad och gjorde många uppfinningar. Han tillverkade en vindsnurra som alstrade elström för belysning. Han konstruerade också ett mjölkbord i marknivå som han ställde mjölkflaskorna på, som sedan med en vev vevades upp till nivå med lastbilsflaket.

Artur 50 år.

Vid skördearbete med traktor och självbindare hade han gjort en konstruktion så att han från självbindaren kunde styra traktorn. På den tiden fanns ingen hytt på traktorn men Artur fann på råd, när det regnade fällde han upp en paraply.

Vid tröskning inne på logen, gjorde han detta ensam, han stod i ladan och lade nekarna i tröskverket, där han gjort knivar som skar av banden, därefter var det

halm- agn- och spannmålsfläktar som blåste materialet till respektive ställe.

Artur dog 1975 och Selma flyttade till Ringhem där hon dog 1988.

Lantbruksnämnden köpte gården 1990. Husen med ett mindre markområde avstyckades och köptes av familjen **Rydén**. De har inte flyttat dit så husen står tomma. Fastighetsbeteckning Grundsvik 1:6.

Övriga marken köptes av Lennart Johansson Grunsbo.

Skarbo nr. 15 Högbergs.

Efter att Arnold Johansson Grundsvik köpt gården Skarbo nr. 2, avstyckades 1971 tomtmark (Grundsvik 2:2) och här byggdes 1976 en villa.

Först bodde **Lennart Frejholtz** f. 1947, g. 1969 med **Lillian Lundgren** f. 1951. Barn: **Michael** f. 1969, **Mari** f. 1970, **Birgitta** f. 1974.

Lennart var mest anställd på Grundsvik. Lillian flyttade 1984 till Vänersborg och 1988 flyttade Lennart med barnen till Rommele utanför Sjuntorp.

Ny ägare blev 1988 **Marita** och **Mats Högberg**. Barn: **Håkan** f. 1978, **Björn** f. 1980, **Morgan** f. 1982, **Emil** f. 1984. Familjen kom från Binäs nr. 1. Mats är elektriker och Marita jobbar inom hemtjänsten.

Skarbo nr. 16 Skolan.

På avstyckad tomtmark uppförde Frändefors församling år 1916-1918, ett skolhus med skolsal och bostad för lärare. Kyrkostämman uttalade önskemål "att skolbyggnaden skulle uppföras i närheten av annan bebyggelse, med tanke på de ensamma lärarinnornas personliga säkerhet".

Sara Isaksson f. 1887 i Färgelanda, hade varit lärarinna från 1907 till 1917 i en ambulerande skola mellan Skarbo och Rotenäs skolområden, från 1918 blev hon lärarinna i Rotenäs skola.

Viktor Jansson på motorcykel.

Ny ordinarie lärare i Skarbo blev samma år, **Signe Winge** f. 1897 i Halland, g. 1921 med **Viktor Jansson** f. 1899 i Munkedal. Barn: **Erik** f. 1921, flyttade till Vänersborg 1944. **Greta** f. 1923, flyttade till Uddevalla 1945.

Viktor hade några år varit anställd i Laxfisket nr. 2, han var spelman och spelade bl.a. dragspel. Han hade en stor motorcykel, vilket inte var så vanligt vid den

tiden. Signe och Viktor flyttade 1946 till Flicksäter småskola. Sonen Erik drev senare under många år Janssons Radio- och TV affär i Frändefors.

Viktor och Signe Jansson med barnen Erik och Greta.

På svamputflykt, Sigrid Lindelöf, Viktor och Signe Jansson, Anders Lindelöf.

På grund av mindre antal barn lades Rotenäs småskola ner 1947 och barnen flyttades hit. Lärare vid skolan blev 1947-48 **Elna Gunnardo** f. 1897. 1948-49 **Signe Hindegård** f. 1920. 1949-50 **Stina Paulsson** f. 1930. 1950-51 **Solveig Andersson** f. 1927. 1951-53 **Sonja Rannestig** f. 1927. 1953-55 **Sonja Emanuelsson** f. 1921. 1955-62 **Elsa Björkman** f. 1930, gift 1956 med **Allan Svanling** f. 1929, barn **Thomas** f. 1958.

Skolan upphörde 1960, men familjen Svanling bodde kvar till 1962, då de flyttade till Frändefors. Elsa blev lärare där och Allan jobbade på posten.

Skolklass från början av 1910-talet. Lärarinnan Sara Isaksson till höger.

Skarbo småskola, lärare Signe Jansson f. Vinge skollåret 1924–25. Stående raden: Erik Andersson Sundsberg, Olle Henriksson Grunsbo, Erik Andersson Kopperud, Karl Larsson Öna, Gunnar Karlsson Kopperud, Sittande: Karin Fagerström Öna, Inga Larsson och Elsa Skarholm Skarbo, Märta Larsson Brotorp, Hilma Larsson och Linnea Nyman Önäs. Främre raden: Karl Stålberg Skarbo och Erling Axelsson Tjærtakan.

Skolhuset var något år uthyrt till traktorförare **Knud Mathiesen** f. 1928 med hustru **Inger Blus** f. 1926. De hade sju barn födda 1950–64.

Frändefors kommun sålde skolhus med tomt 1967 till **Kjell Fagerström** f. 1941 på Öna nr. 5, g. 1963 med **Inga Johansson** f. 1942. Barn: **Annika** f. 1963, **Ros-Mari** f. 1966. Familjen flyttade till Vänersborg 1976.

Ny ägare blev Uno Berg f. 1937, g. 1966 med Kerstin Berg f. 1944. Barn: Morgan f. 1969, Markus f. 1971. Familjen kom från Binäs nr. 38. De sålde fastigheten 1986 och flyttade till Rotenäs nr. 37 och nr. 41

Ny ägare c:a ett år var **Florence Nilsson** f. 1944, g. 1963 med **Stig Bäckström** f. 1942, med några barn. Familjen flyttade 1987 till Vänersborg.

Fastigheten köptes då av **Lars-Erik Nyman** f. 1966 på Sundsholm nr. 1 och **Anna-Lena Johansson** f. 1967.

Barn **Henrik** f. 1989. Lars-Erik arbetar på Holmens bruk i Vargön. Sedan de blev ägare har det gjorts om- och tillbyggnad av huset.

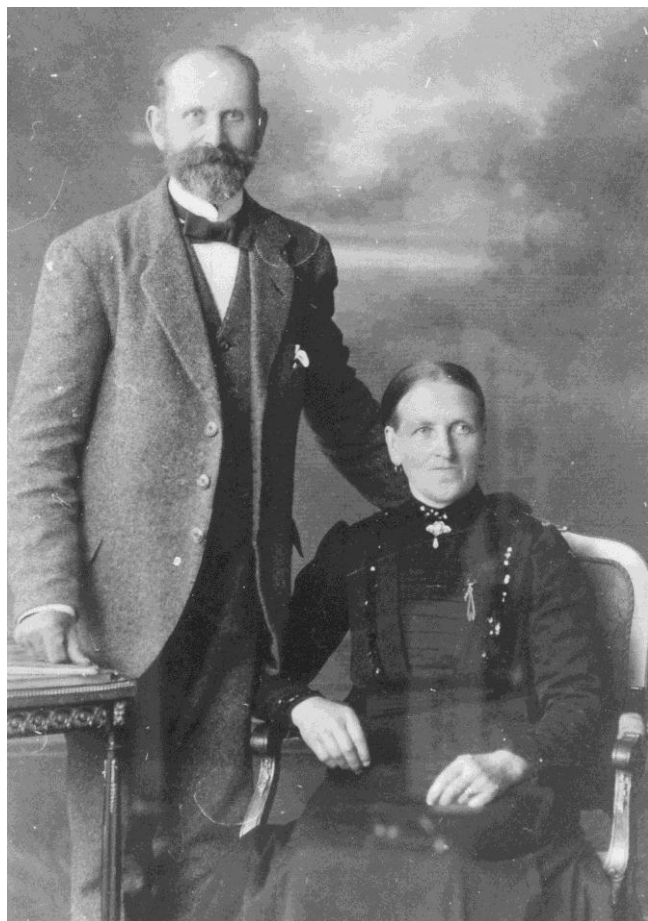
Skolklass från början av 1930-talet. Lärare Signe Jansson. Stående: Börje Olsson och Erik Zackariasson Tjærtakan. Främre raden: Sven Axelsson Tjærtakan, Elsa Gustavsson Tjærtakan, Elsa Larsson Öna, Maj Larsson Skarbo och Evert Axelsson Tjærtakan.

Skolklass omkring 1929. Lärarinna Signe Jansson. Sigrd Andersson Kopperud, Gunhild Axelsson och Sonja Lindblom Tjærtakan, Erik och Greta Jansson Skarbo, Tage Bryngelsson Grundsvik. Sittande: Elsa Erlandsson Kopperud, Elin Larsson, Iris Persson och Ella Stålberg Skarbo, Algot Larsson Rösebo, Gunnar Gustafsson Tjærtakan.

Skarbo nr. 17 Högdal.

Bostadshus uppfördes här vid sekelskiftet och Anders Johan Larsson f. 1853, g. 1889 med Justina Eriksdotter f. 1863 i Ödeborg, flyttade affären från Skarbo nr. 10. I tidningen ELA den 26 april 1900 fanns införd annons om auktion, hos handlare. A. J. Larsson, Skarbo: diverse handelsvaror, hel- och halvylletyger, bomullstyger, dukar, västar, tröjor, skjortor, läder, sulläder, garner, torra möbelbräder, 2 kalvdigra kor m.m. Enligt en annan annons togs det också upp order på gödningsämnen.

Anders Johan Larsson och hustrun Justina.

Barn: **Erik** f. 1891, g. 1920 med **Anna Johansson** f. 1898, dotter till Lars Johansson på Skarbo nr. 20, drev några år mejeriet i Skarbo nr. 21. **Anna** f. 1894, flyttade hemifrån 1917. **Signe** f. 1905, g. 1926 med Axel Andersson f. 1897 i Anolfsbäcken, bodde senare några år i Öna nr. 9. **Lars** f. 1907, g. 1937 med **Anni Johansson** f. 1916 i V. Bodane, drev senare gården. Affären lades ner i slutet av 1910-talet och de började att driva jordbruk. En ladugård uppfördes på fastigheten och jordbruksmark arrenderades av gården Sundsholm.

Erik och Anna sålde mejeriet i Skarbo nr. 21 och köpte den här fastigheten 1927. En del åkermark arrenderades och de hade, mjölkkor, grisar och höns. På fastigheten fanns också en slaktbod där det slaktades djur som köptes av lantbrukare i bygden.

De köpte senare en gård i Torp, Frändefors och sålde fastigheten 1946 till **Fingal Andersson** i Skarbo nr. 10. Anders Johan dog 1941 och Justina dog 1950.

Eriks bror Lars med hustru Anni och hennes bror **Erik Albertsson** f. 1913, arrenderade tillsammans gården och hade djur i ladugården till 1950. De var de sista som hade djur där.

Lars var alltid full av spektakel. Det har berättats att när han gjorde militärtjänst, var det skjutövning. Lars sköt men träffade inte tavlan. Sergeanten blev otålig och fick se att kornet på geväret var borttaget och frågade då var han hade kornet. "Dä har ja i pängepongen" (plånboken), sa Lars. "Du kan väl för h-e inte skjuta utan korn på geväret", tyckte sergeanten. "Hör han inte hur de smäller", blev Lars kommentar.

Lars blev sedan fiskhandlare, han köpte en mindre lastbil och körde omkring och sålde fisk, fast på vintarna fick han ibland använda häst och släde. Fisken hämtades till en början i Uddevalla och senare Gravarne i Bohuslän. Han kallades för "Feske-Lars". Lars och Anni flyttade senare till Uddevalla. Svågern Erik byggde hus i Västra Bodane och flyttade dit.

Träskulptör Anders Johansson f. 1899 i Lövnäs, g. 1930 med Elin Josefsson f. 1900 i Björnerud, blev hyresgäster 1953. Anders var snickare och på äldre dagar tillverkade han bl.a. pendyler och klockor. De bodde kvar här till början av 1970-talet.

Elin Johansson Skarbo och Amanda Olsdotter (Balke) Flicksäter.

Karl-Anders och Lars-Erik Andersson blev 1981 de nya ägarna, de är brorsbarn till Fingal som var ogift. Fingal dog 1985.

Bostadshuset är sedan 1982 uthyrd som sommarbostad till **Ivar** och **Margit Olsson** med dottern **Lisbeth** från Trollhättan. Margit har tidigare bott i Trombäljen nr. 3.

Karl Dahlbergs byggarlag i Göteborg, Elof Bryngelsson med armarna i kors, Gottfrid Magnusson, V:a Bodane med händerna på ryggen, Anders Johansson, Högdal vid slipsten och Adolf Josefsson Björnerud drar slipsten, Georg Josefsson i hög mössa.

Skarbo nr. 18

Tomt avstyckades 1975 från gården Skarbo nr. 9. Ägare **Lisbeth Helgesson** f. 1946, dotter till Linnéa och Bertil Nyman, som här uppförde ett fritidshus. Ny ägare 1987 **Kenneth Karlsson** f. 1948.

Skarbo nr. 19 Rothe-Svens.

Arbetaren **Sven Larsson Roth** med hustru **Tilda Gustavsdotter** byggde en stuga, på mark tillhörande gården Skarbo nr. 9 och flyttade hit 1909. De kom från (Öna nr. 2).

Det har berättats att Sven gick dagsverke på en torvmosse, det var ett tungt arbete så han begärde 1 krona per dag. Bonden tyckte det var för mycket begärt och sa "Du kommer och bli stormrike på det här".

Sven Roth vid bikupan.

Sven tyckte inte om när de kallade honom för Roth, han ville heta Larsson. Hustrun Tilda dog 1921 men Sven bodde här till 1933, då han kom till ålderdomshemmet i Ekenäs, där han dog året därpå. Efter det att Sven flyttat bodde här flera olika hyresgäster. **Thure** och **Gustav Andersson** från Katteberg, bodde här när de arrenderade gården Grundsvik.

Gösta och **Anna Andersson** bodde här efter branden i affären på Skarbo nr. 21, under tiden som den nya affären byggdes.

Gunnar Karlsson som varit uppfostrad i Kopperud nr. 2, bodde här några år innan han flyttade till Selringen.

Anni och **Birger Magnusson** som tidigare bott i Kopperud nr. 2, kom hit 1945. Barn **Sune** f. 1940. Familjen kom från Katteberg i Sundals-Ryr. Birger hade arbete i Vargön och senare vid kvartsgruvan i Rådanefors. De flyttade till Rådanefors 1952.

Efter att tomtmark avstyckats från gården Skarbo nr. 9, reparerades huset och Anders föräldrar **Ellen** och **Lars Eriksson** flyttade hit. Ellen dog 1956 och Lars dog 1961.

Fastigheten såldes 1962 till **Hugo Hansson** från Göteborg.

Sven Roths stuga. Foto 1991.

Ny ägare 1969 **Lars Andreasson** också från Göteborg, efter arvsskifte blev **Jan-Olof Andreasson** ägare 1984. Stugan används som fritidsbostad.

Skarbo nr. 20 Køl, Ståhlekol.

Några hus finns inte med här på 1891 års karta, men marken tillhörde gården Skarbo nr. 11. När huset byggdes eller vem som bodde här först har ej kunnat utredas. Det kan ha varit **Anders Persson** och **Margareta Hansdotter** från Skarbo nr. 3.

Soldaten **Johannes Ståhl** från Stommen (Kopperud nr. 9) flyttade hit 1908. Namnet Ståhlekol är efter honom. Efter några år kom **Anna Eriksson** hit, också hon från Kopperud nr. 9. Anna dog 1916 och Johannes dog 1917.

Lars Johansson f. 1865, g. 1895 med **Anna Mathilda Andersdotter** f. 1874 arrenderade gården Grundsvik. Hustrun Anna dog 1918 och Lars med barnen flyttade då hit. Barn: **Anna** f. 1898, g. 1920 med Erik Larsson f. 1891 Skarbo nr. 10. **Emma** f. 1900, flyttade till Vänersborg 1944. **Karin Ingeborg** f. 1903, till USA 1921. **John Harry** f. 1906, till USA 1927. **Anders Gunnar** f. 1907, till USA 1927. **Gunhild** f. 1909, till Stockholm 1931. **Gustav Bertil** f. 1910, till USA 1929. **Mauritz** f. 1912, till Trollhättan 1942, bor i Vargön.

Lars kallades för "Lars på vattnet", eftersom han bott på Grundsvik där det ofta var översvämning och då kringflutet av vatten. Efter att familjen flyttat hit blev det istället "Lars vid Køl", han dog 1942.

Johan Larsson.

Johan Larsson från Hagen (Skarbo nr. 11), flyttade troligen hit då. Han arbetade på Vägförvaltningen. Han bodde kvar här till sin död 1964.

År 1967 avstyckades tomtmark runt huset och **Iris f. 1922 i Skarbo nr. 11** blev ägare. Hon sålde fastigheten 1975 till **Gunnar och Asta Gustavsson**. Gunnar dog 1984 och Asta sålde fastigheten samma år.

Ny ägare blev då **Bengt och Christina Oskarsson** de har sedan överlåtit fastigheten på barnen **Christer Oskarsson och Lillemor Mayborn**. Huset har tillbyggt och används som sommarbostad.

Skarbo nr. 21 Mejeriet, Mossen.

Fastigheten har avstyckats från flera av gårdarna i Skarbo, det var troligen små markområden i Önemossen som skulle tillgodose behovet av strö- och brännrotv. När vägen från Frändefors till Uddevalla anlades gick den tvärs över dessa markbitar. På väster sida om vägen bildades då ovan nämnda fastighet och den kallades för Erhardslund, var namnet kommit ifrån vet ingen.

Fina damer på landsvägen utanför "Mejeriet". Fotot är taget före 1909, eftersom damen till vänster Ellen Larsson från Lusse, åkte till USA 1909.

Den förste ägaren var **Lars Magnus Andersson Forsander**, som var född i Skarbo nr. 2, och hade varit i USA i nio år. Han byggde troligen hus här 1899 och

började med handelsbod. I tidningen ELA den 19 okt. 1900 stod, "Alla som har skulder till min affär i Skarbo, betalas före 25 dennes, annars inkassering. Uddevalla den 15 okt. L. M. Forsander". Han bodde troligen i Uddevalla där han hade affär vid torget.

Handelsboden såldes 1903 till **Karl Johansson**, boende på gården Kuserud vid Rådanefors. Han startade mejeri här, som drevs under många år. Lantbrukarna levererade mjölk varje morgon som separerades och det gjordes smör och ost.

Räkning Uddevalla den 1 Juni 1928		
Herr J. Andersson Rätvis Debet		
till E. J. Larsson, Skarbo		
Jan. 5	Am. enl. föregående räkning	159.00
" 8	" 10 st. råkorv	2.70
" "	" 2 kg. spikbevar	4.40
Jan 15	49 " fläsk 1.00	85.75
Jan 12	3 " fälskor	2.40
" "	" 1 " knackarust	1.40
" "	" 10 st. råkorv	2.70
" 13	3.5 kg. spikbevar	7.00
" 19	2.5 " fälskor	2.65
" "	" 5.5 " knackarust	3.30
" 22	10 st. råkorv	2.70
" 29	2.5 kg. fälskor	2.65
" "	" 2 " knackarust	1.30
Feb. 5	2.5 " fälskor	2.65
" "	" 2 " knackarust	1.30
" 19	5.5 " spikbevar	10.50
mars 16	2 " fälskor	2.40
" "	" 5 st. råkorv	1.35
" 26	4.5 kg. spikbevar	9.00
Maj 21	3 " knackarust	1.80
" "	" 2 " fälskor	2.40
" "	" 5 st. råkorv	1.35
" "	" 5.7 kg. spikbevar	11.40
Summa kronor		164.10
		159.00
		5.10
Dec. 15	Faldtillbringning a fläsk 2.00	12.25
Pr. fläsk 181 kg a 1.30		308.93
		435.30
		23.68
Kvitteras:		
E. J. Larsson		

Charkuterinota.

Enligt husförhörlängd fanns i Skarbo 1915-16 en "mejerska" **Anna Johansdotter**, f. 1885 i Tjårtakan nr. 22. Hon arbetade på mejeriet, men gifte sig 1916 med Ivan Bryngelsson från Sundsholm nr. 1 och köpte gården Grundsvik. Mejeriet köptes 1919 av **Erik J. Larsson** från Skarbo nr. 17. Han blev "mejerist" och gifte sig 1920 med **Anna Johansson** från Skarbo nr. 20. Här var också en slaktbod där det slaktades djur.

Ny ägare 1927 blev slaktare **Anders Johansson** f. 1898 i Sundals-Ryr, g. 1923 med **Ellen Andersson** f. 1902 i Gestad. Barn: **Karin** f. 1923, **Stig** f. 1925, **Signe** f. 1927, **Sture** f. 1928, **Stellan** f. 1929, **Anders** f. 1930, **Iris** f. 1931. Anders Johansson kallades för

Mjölkskjutsar vid
mejeriet i Skarbo. Foto
från 1908.

"Ristorparn" eftersom han kom från gården Ristorp i Frändefors. Familjen tog senare namnet Ristorp. Det har berättats att "Ristorparn" och "Feske-Lars" hade "festat" till en gång, de hängde då ett kohuvud på släp efter bilen och körde iväg. De blev stoppade av polisen som undrade vad de hade för sig. Lars tittar bakåt och utbrister: "Men Anders har du slitit ut hela koa". Vad polisen trodde eller vidtog för åtgärd är okänt.

Mejerirörelsen lades ner i början av 1930-talet, då hade lantbrukarna bildat en mejeriförening i Vänersborg och mjölken kördes dit. Anders och Ellen med familj flyttade då till Brålanda.

Ny ägare 1932, **Gösta Andersson** f. 1906 i Tjærtakan nr. 15. I det nedlagda mejeriet startade han lanthandel. Gösta gifte sig 1936 med **Anna Larsson** f. 1912 på Öna nr. 12. Senare samma år brann affären ner, men ny byggnad uppfördes. Under byggnadstiden bodde de i Skarbo nr. 19. Eftersom det var mossmark där huset skulle uppföras, gjordes en stor träflotte och ovanpå denna byggdes hus med källare.

Affären fortsatte men såldes 1939 och Gösta blev arrendator i Skarbo nr. 6.

Ny ägare blev **Ivan Johansson** f. 1897, gift 1922 med **Alfhild Johansson** f. 1902 i Brålanda. Barn: **Elna** f. 1923, **Aina** f. 1924, **Karin** f. 1925, **Stig** f. 1927, **Ingvar** f. 1932, **Kent-Åke** f. 1942.

Ivan härstammar från Erik Olofsson "Starke Erik" f. 1715 i Tjærtakan och som dog 1763. Efter två år flyttade familjen till Vänersborg.

Affären köptes då av **Karl Viktor Johansson** f. 1877 och hustru **Hulda Viktoria**. Barn **Bert** f. 1920.

Ny ägare 1943 blev **K. A. Carman**.

Affären utarrenderades några år till Ingvar Joelsson som hade affär i Lönnebergshage (Rotenäs nr. 37). Affären sköttes först av **Alice Herlogsson** och sedan av **Gerd Johansson**.

Valter Hansson f. 1914 med hustru **Sonja Bengtsson** f. 1917 var ägare till fastigheten halva året 1946.

Ny ägare blev sedan **Anders Jacobsson** f. 1910 på Risön, g. 1936 med **Helfrid Andersson** f. 1914 i Tjærtakan nr. 15. Barn: **Wenzel** f. 1939, **Anita** f. 1941. Af-

fären upphörde hösten 1952, då Oskar Magnusson Rösebo nr. 9 köpte affärsrättigheterna.

Nota från Skarbo lant-
handel.

Bertil och **Anni Andersson** från Tjærtakan nr. 15 köpte fastigheten 1952, men sålde 1955 till **Robert** och **Hanna (Johanna) Hansson** från Färgelanda.

Ny ägare 1959 chaufför **Ragnar Nordberg** f. 1920, g. 1949 med **Inga-Britt Andersson** f. 1929. Barn: **Anders** f. 1951, **Lars** f. 1952, **Mats** f. 1955. Efter tre år sålde de och flyttade till Brålanda.

Fastigheten köptes då av **Sten Johansson** f. 1927 från Rölönda, g. 1949 med **Gerd Jansson** f. 1929 i Gesäter. Barn: **Per-Erik** f. 1951, g. 1989 med Christina (Kicki) Hedberg f. 1952, bor i Vänersborg. **Bengt-Åke** f. 1955, g. 1979 med **Monica Andersson** f. 1955 i Vänersborg, övertog senare fastigheten. **Bo** f. 1957, g. 1977 med Ann-Britt Ceder f. 1957, bor i Rösebo nr. 19. **Lillemor** f. 1960, g. 1981 med Benny Olander, bor i Vänersborg. **Ann Elisabeth (Anneli)** f. 1962, g. 1989 med Bengt Dander, bor i Vänersborg.

Bostadshuset renoverades efter köpet. Sten som var chaufför, blev sjuk och dog 1974. Gerd flyttade till Vänersborg 1979.

Sonen **Bengt-Åke** och **Monica** köpte fastigheten. Barn, **Mikael** f. 1979, **Tommy** f. 1981, **Kenneth** f. 1984. Bengt-Åke är chaufför och Monica jobbar i affär.

Skarbo nr. 22 Månserud.

På den här platsen som tillhörde gården Skarbo nr. 1, hade före 1891 funnits ett torp som kallades för Månserud. Tomtmark avstyckades och köptes 1977 av **Lennart Larsson** f. 1948, g. 1972 med **Birgit Larsson** f. 1950. Barn, **Malin** f. 1968, **Marita** f. 1971, **Anna** f. 1972.

Ett bostadshus uppfördes och familjen bodde här tills de sålde fastigheten 1987 och flyttade till Forsane. Ny ägare blev **Ingemar Karlsson** f. 1961, g. 1986 med **Helen** f. 1960. Barn: **Lena** f. 1989, **Sara** f. 1991. Fastighetsbeteckning 1991 Grunsbo 1:32.

Skarbo nr. 23

På avstyckad tomt från Skarbo nr. 1 uppfördes nytt bostadshus 1977 och hit flyttade **Håkan Lundin** f. 1950, g. 1975 med **Kristina** f. 1953. Barn: **Benny** f. 1973, **Mattias** f. 1976. Familjen sålde fastigheten 1988 och flyttade till Forsane. Ny ägare blev **Urban Örjes** f. 1963 och **Anette Klas-son** f. 1964. Fastighetsbeteckning Grunsbo 1:31.

Ej placerade personer.

Följande personer upptagna i husförhörlängd 1891–95 har vi ej kunnat placera.

Änkan **Kristina Olsdotter** f. 1840. Barn **Rudolf Gustaf Salomon** f. 1874 och **Evald Valfrid Eugen** f. 1885. Kristina är enligt kyrkbok obefintlig 1916 och barnen har flyttat till Norge.

Inhyse **Sara Maja Andersdotter** f. 1836, till Vänersborg 1895.

Inhyse änkan **Maria Charlotta Nilsdotter** f. 1854, dog 1895.

Inhyse **Anna Brita Andersdotter** f. 1814, dog 1898.

Inhyse änkan **Anna Stina Andersdotter** f. 1833, dog 1903.

Fattighjon **Katrina Olsdotter** f. 1837, dog 1911 och **Erik Olsson** f. 1840, dog 1918.